

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет технології виробництва і переробки продукції тваринництва
Кафедра годівлі та зоогієни сільськогосподарських тварин

ПОЯСНОВАЛЬНА ЗАПИСКА

до кваліфікаційної роботи на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

на тему:

**Оптимізації технології годівлі ремонтних телиць в умовах господарства
«Промінь – Лан» Полтавської області.**

Виконала: здобувач вищої освіти
за освітньо-професійною програмою
Технологія виробництва і переробки
продукції тваринництва
спеціальності 204 Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва
ступеня вищої освіти магістр
групи 204ТВППТмд 22

Горбань Ю.Ф.

Керівник: Наталія Чижанська

Рецензент: Оксана Кравченко

Полтава - 2021

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1.1. Ріст, розвиток, методи відбору і вирощування ремонтного молодняку в умовах інтенсифікації виробництва молока.....	7
1.2. Вплив генотипових і паратипових факторів на інтенсивність росту і розвитку ремонтного молодняку.....	11
1.3. Особливості годівлі телят.....	13
1.4. Нормована годівля теличок старше 6 – ти місячного віку.....	19
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ	24
2.1. Організаційна характеристика.....	24
2.2. Матеріал і методи досліджень.....	26
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	28
3.1. Годівля сухостійних корів.....	28
3.2 Технологія вирощування телят в господарстві.....	32
3.3 Годівля та утримання ремонтних теличок в господарстві.....	40
3.4. Оптимізація годівлі теличок в господарстві.....	45
3.5. Підготовка нетелей до отелення.....	48
3.6. Заготівля, зберігання кормів та підготовка кормів до згодовування.....	49
3.7. Економічна ефективність вирощування молодняку ВРХ в господарстві.....	51
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	54
СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ	55

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВРХ	велика рогата худоба
г	грам
гол	голів
грн.	гривень
Дн	днів
ЕКО	енергетична кормова одиниця
ЗНМ	замінник незбираного молока
Кг	кілограм
корм.од.	кормові одиниці
Мдж	мегаджоулів
міс.	місяців
м/с	метрів на секунду
ПП	перетравний протеїн
СВ	сухий вигляд
См	сантиметрів
СП	сирий протеїн
СР	суха речовина
рН	кислотність

ВСТУП

Одним з основних факторів, що впливають на молочну продуктивність корів, є порода, спадковість, фізіологічний стан тварини, умови утримання годівлі і багато іншого. Від якості і типу годівлі в перші 3 місяці життя телички залежать її інтенсивність росту в період вирощування, а також і подальша молочна продуктивність.

У працях науковців [4-5;7;12;16-17;31;20-21;57] наведено дані, що підвищення виробництва продуктів високої якості молочного скотарства є проблемою, яка не втрачає актуальності з роками, а набуває більшого значення зі здобуттям України своєї частки на глобальному ринку в умовах росту світового попиту. Сучасна стратегія соціально-економічного розвитку України передбачає нарощування агропромислового потенціалу країни. До молочної галузі України якої входять сироробна, молочна та молочноконсервна підгалузі. На сучасному етапі виробництво продукції з незбираного молока, є однією із провідних в структурі харчової індустрії України [26;32;38-39;45;].

Скотарство відноситься до галузей вітчизняного тваринництва. А молочне скотарство це один із стратегічних напрямків тваринництва України. А це визначає продовольчу безпеку держави. А також якість харчування населення і має високий експортний потенціал [24].

Актуальність теми. Ефективність молочного скотарства визначається не тільки виробництвом молока, а й ступенем використання основних фондів, зокрема, тварин. Витрати, пов'язані з формуванням стада починаються з початком осіменіння корів і телиць. В принципі тільки два фактори визначають біологічно можливі темпи відтворення в скотарстві - можливий вік першого отелення, який може коливатися від 22-24 до місяців і старше і тривалість міжотельного періоду від 240 до 800 днів і більше.

Цілком природно, що більш раннє осіменіння телиць (від здавалося б класично сформованого віку 18 місяців) сприймається багатьма практиками,

так і рядом вчених, з певною обережністю, що в принципі правильно, тому що далеко не скрізь є можливість створення необхідних умов годівлі й утримання, що забезпечують відповідний розвиток телиць до місячного віку для плідного осіменіння, але це вже апробований факт і отелення у віці 24 місяці стає нормою для високопродуктивних стад.

У зв'язку з цим в розведенні молочної худоби процес вирощування телиць стає визначальним елементом економічно ефективного використання тварин, а основними складовими - ріст і розвиток.

Метою даної роботи було: провести аналіз технології годівлі та утримання ремонтних теличок в умовах господарства «Промінь Лан» Полтавської області та оптимізувати раціони годівлі тварин.

Завдання роботи:

- провести аналіз технології годівлі і утримання тварин в умовах господарства;
- оптимізувати раціони годівлі ремонтних телиць;
- визначити рентабельність виробництва молока в господарстві в базовій та оптимізованій технологіях.

Об'єкт дослідження: ремонтні телички молочного напрямку продуктивності.

Предмет дослідження: умови утримання та годівлі тварин.

Методи дослідження – аналітичні (огляд літературних джерел за тематикою досліджень), методи оцінки і гігієнічного контролю за мікрокліматом у приміщеннях для тварин, методи підготовки кормів до згодовування та економічні (визначення економічної ефективності використання добавки в раціонах).

Відомості про обсяг і структуру роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 58 сторінках комп'ютерного тексту, що включає такі розділи; «Вступ», «Огляд літератури», «Матеріали і методи досліджень», «Результати власних досліджень», «Висновки», «Пропозиції», «Список інформаційних джерел».

Робота ілюстрована 15 таблицями, 4 рисунками. Список літератури налічує 60 джерел.

Теоретична і практична значущість виконаної роботи полягає в науковому обґрунтуванні використання добавки в годівлі ремонтних теличок в господарстві. Отримані матеріали досліджень по вирощуванню ремонтних телиць та економічної ефективності дозволяють рекомендувати використання преміксу при виробництві продукції.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Ріст, розвиток, методи відбору і вирощування ремонтного молодняка в умовах інтенсифікації виробництва молока.

Продуктивність сільськогосподарських тварин і рівень молочної продуктивності зокрема, визначається складною взаємодією умов зовнішнього середовища, в яких міститься організм і рівень спадковості тваринного. Іншими словами, поєднання спадкових ознак з умовами середовища, в якому перебуває тварина, визначає її продуктивність [12;36;37;41;43;52]. Прикладом цього може послужити те, що у тварин з однаковою спадковістю під впливом різних умов середовища формування ознак йде не однаково. Мінливість головних ознак молочної продуктивності характеризується наступними показниками: удій - 20-30%, вміст жиру в молоці - 4-10%, білка - 3-9%.

Відомо, що ремонтні телиці мають телитися у віці 22–24 місяців. Тоді їх уводять у молочне стадо. Тому у цьому віці тварини повинні мати максимальні показники масового і лінійного росту. Від яких залежить повноцінна лактація. А також високу молочну продуктивність і нормальний перебіг отелення. За результатами досліджень автори стверджують, що жива маса тварин за першого отелення має набагато більший вплив на продуктивність, ніж вік тварини.

За кордоном прийняті основні параметри корів молочних порід, а саме:

- найвищий добовий надій повновікової дійної корови повинен складати 40кг. молока

- корови- первістки - 34 кг;
- стійкість лактації після вищого добового надою - 90–93%;
- вміст жиру в молоці повинен бути не нижчим ніж 3,6–3,9%;
- вміст білка в молоці - 3,1–3,3%;
- відношення білок : жир – 85 : 90;

- тривалість сухостійного періоду не менше 50–60 днів;
- число дійних корів у стаді - 85–88%;
- тривалість міжотільного інтервалу - 12,5–13,0 міс.;

У дослідженнях науковців проаналізовано та показано [11], що у тих стадах, в яких утримують та розводять голштинську породу та мають високі надої, а саме, понад 10 тисяч кілограмів молока на корову, то ремонтні телиці набирали до отелення не менше ніж 616 кг живої ваги. Коливання складали від 580 кг. живої ваги до 635 кг.

Велика рогата худоба в процесі свого вдосконалення і формування набуває подібні по генетично зумовленим господарсько-біологічними властивостями і морфологічними ознаками груп тварин спільного походження, що пред'являють подібні вимоги до природних і виробничих умов, що дозволяє їх консолідувати і визнавати породами. Рівень молочної продуктивності і якісний склад молока залежить від їх приналежності до тієї чи іншої породи. Сучасні спеціалізовані породи молочного напрямку характеризуються найбільшою молочною продуктивністю. Це такі породи як чорно-ряба, голштинська, червона степова, голландська, холмогорська і інші. Молочна продуктивність у цих порід становить 4000-7000 кг з вмістом в молоці жиру - 3,5-3,8%, білка - 3,12-3,54% [5;9;13;24;60].

Рівень молочної продуктивності залежить від комплексу генотипових факторів. У тварин нових внутрішньо породних типів надої молока вище. Одним з основних чинників впливає на молочну продуктивність корів є фізіологічний стан тваринного організму.

За даними науковців [12;41;52], не рекомендовано утримувати корів-первісток, які після розтелу мають меншу масу ніж 540 кг. Так як такі тварини не можуть забезпечити повну реалізацію генетичного потенціалу продуктивності. Дослідники вважають, що для одержання максимально високих надоїв велике значення повинні мати показники живої ваги не тільки перед отеленням, а також і після.

На зміни живої ваги корів після отелення впливає ряд таких чинників, як розмір згодовування сухої речовини кормів. А також величини надою та втрати, які насамперед пов'язані із негативним енергетичним балансом [8].

Проаналізувавши показники живої ваги корів голштинської породи до та після отелення, автори зробили висновки, що середня вага перед отеленням сухостійних корів становить 621 кг, а після, через 2 тижні 559 кг. Такі показники є ідеальними для корів молочного напрямку продуктивності. [8;11]. Щоб забезпечити оптимальні умови з метою нормального перебігу отелення та оптимального росту телиць, рекомендується за два тижні до проведення розтелу перевести сухостійну корову в окреме приміщення. А потім поступово привчати до складу раціону лактуючої корови.

Слід відмітити, що приміщення або загін має бути чистим та сухим. Потрібно, щоб у приміщення була задовільна вентиляція. А також тверда і неслизька підлога. З хорошим освітленням. Корови повинні вільно підходити до кормів та води.

Дослідженнями встановлено [1;3;19;29;47;57], що годівля телят молозивом не пізніше ніж через 15 хвилин після народження є одним із важливих кроків для збільшення відсотку виживання. А також забезпечення їх інтенсивного росту. Чим скоріше молодняк отримає молозиво, тим більше шлунок молодняку абсорбує імуноглобулінів [29]. Це білки, які передають імунітет через стінку кишечника. Щогодини, по мірі того як теля старшає, то його шлунок втрачає властивість абсорбувати імуноглобуліни. Тому перша годівля молозивом повинна складати близько 5% живої маси телиці. Фахівці попереджають, що хвилюватися не потрібно. Адже перегодувати телят молозивом неможливо. Особливо за першого випоювання.

Слід відзначити, що рання випойка молозива дуже важлива для молодняку голштинської породи. Адже вміст антитіл у крові цих тварин дещо менший і складає - 5,6%. А у телят айширської та джерсейської порід суттєво вищий і відповідно: 8,1 і 9,1%. Дослідження науковців [3;8;38;58] свідчать про генетично встановлену концепцію порогу віку і живої ваги. При

якій телиці досягають статевої зрілості. Телиці молочного напрямку продуктивності досягають статевої зрілості при досягненні ними 55–60% живої маси повновікових корів.

За даними науковців жива вага корів, які отелилися вперше, то після отелення цей показник має складати 77% від ваги повновікових корів. Крім перерахованих факторів, на молочну продуктивність корів також впливають стан здоров'я тварини, звернення до тварин і багато іншого. Незважаючи на генетичну зумовленість молочної продуктивності корів, вона знаходиться в прямій залежності від умов годівлі та утримання в усі періоди виробничого використання [38].

Статева зрілість у молодняка ВРХ досягається у віці 7-10 місяців, а господарська пізніше. Інтенсифікація вирощування ремонтних телиць повинна бути безпосередньо пов'язана з їх скоростиглістю [7].

Виходячи з цього, важливим прийомом розв'язання проблеми розширення обсягів виробництва молока, є оптимізація реалізації генетичного потенціалу продуктивних показників худоби при різних способах комплектування технологічних груп з урахуванням способів утримання, поведінки і стійкості до стресів. Повноцінна годівля прискорює ріст тварин, підвищує продуктивність, знижує витрати кормів, покращує відтворення, екстер'єр, забезпечує їм міцне здоров'я [38; 52].

Дослідженнями науковців доведено, що первістки, осіменені в 18-19-ти місячному віці при досягненні ними живої маси 370-380 кг, характеризуються більш високою молочною продуктивністю, а саме 4436-4675 кг молока, що на 357-703 кг більше, ніж телиці, осіменені з більш низькою живою масою [11].

1.2. Вплив генотипових і паратипових факторів на інтенсивність росту і розвитку ремонтного молодняка

У практиці тваринництва ці два поняття стали мало не синонімами, так як вони досить тісно і нерозривно пов'язані, проте цей зв'язок далеко не рівнонаправлено. У практичній діяльності, не завжди усвідомлено надається перевага показниками росту (жива маса, абсолютний, відносний середньодобовий приріст) і в меншій мірі промірам і індексам статури за якими, також певною мірою можна судити про розвиток. Інтенсифікація виробництва молока вимагає постійного вдосконалення методів і підходів управління ростом і розвитком ремонтного молодняка, що дозволяє виявити їх вплив на подальшу продуктивність, відтворювальні здатності, тривалість використання. Ці параметри виявляються по-різному, багато в чому є антагоністами. До сих пір наука не знайшла достатньо чітких параметрів відбору за віком і живою масі, стадійності росту і розвитку, і управління цими показниками не тільки на етапі росту і розвитку, але і в дорослому стані тварин [9;14;24;25;35;39;52].

Існують кілька критичних періодів розвитку, які, безсумнівно, визначають здоров'я і тривалість життя тварини. В першу чергу, стратегічно визначальним елементом є біологічно повноцінна годівля, яке гарантуватиме міцне здоров'я на всіх етапах життя тварин. Порівняльна оцінка інтенсивності росту і розвитку дочок різних биків в однакових умовах годівлі та утримання в різні вікові періоди достовірно різняться, що нами покладено в основу вивчення генотипового впливу бика на інтенсивність росту і розвитку потомства і можливість використання даного показника для селекції [35;39;52].

Питання технології утримання ремонтних телиць, природно, не обійдені увагою, як вчених, так і практикою, але окремі елементи вимагають подальшого вивчення. Практично, питання, пов'язані саме з вирощуванням ремонтних телиць окремо, навіть у великих господарствах, де є така

можливість, як правило до 6-місячного віку практично не забезпечується [29].

Основами високопродуктивного молочного стада також є нормально вирошені нетелі і своєчасний їх введення в стадо для отримання витривалих і високоудійних корів з тривалим терміном використання. За умови направлено регульованого інтенсивного годування і контролю за розвитком тварин, перші отелення можна успішно отримати у віці 24-25місяців. Вирощування телиць вимагає ґрунтового підходу, так як це пов'язано з інвестуванням в майбутнє стадо. Аналіз показує, що в практичних умовах вік 1-го отелення, тобто, час початку повернення вкладених коштів, в переважній більшості випадків, настає через 2,5 - 3 роки. При цьому ще далеко не факт, що кожна первістки виявиться високопродуктивною та її зміст економічно виправдано [14;24;25;35;39].

За результатами досліджень [9;35;39;52] встановлено, що при середньому удої по стаду 5500-6000 кг, жива маса при плідній осіменінні телиць червоної степової породи повинна бути не нижче 350 кг, що забезпечує удій первісток на рівні 80-85% від середнього по стаду. Інтенсивний роздій корів-первісток є однією з причин різкого скорочення тривалості їх використання, тому для кожного стада необхідно встановити верхні кордони рівня роздою з урахуванням незавершеності росту і розвитку первісток. Нам видається найбільш прийнятним показником інтенсивності роздою первісток коефіцієнт молочності - не більше 1000кг на 100 кг живої маси, встановленої при перекладі первісток з пологового відділення в групу роздою.

Результати досліджень свідчать про те, що інтенсивність росту і розвитку молодняку в різні вікові періоди змінюється і далеко не завжди середні показники відображають відповідність рівня годівлі та утримання потенційної можливості різних груп тварин [29].

З усіх паратипових факторів, що визначають життєдіяльність тварин, головним є рівень і тип годівлі. Саме цей фактор визначає і лімітує прояв генетичного потенціалу [8].

Відтворення стада - складний господарсько-біологічний і організаційний процес, що характеризує в цілому рівень культури ведення галузі. За результатами численних досліджень успадкованої відтворювальної здатності великої рогатої худоби щодо низька, що свідчить про те, що пряма селекція за цим показником не дає помітного ефекту.

Варіантів можливого скорочення витрат відтворення не так багато, але вони є, - це такі:

- відбір і формування ремонтного молодняка не тільки по продуктивності матерів, а й інтенсивності росту і розвитку;
- скорочення віку I-го отелення;
- скорочення тривалості сервіс-періоду;
- скорочення тривалості сухостійного періоду;
- встановлення оптимального рівня роздою первісток.

Результати досліджень і практичний досвід останніх років свідчать про можливість скорочення частини витрат за рахунок зниження віку плідного осіменіння телиць. На даному етапі вважається оптимальним вік першого отелення не старші двох років, відповідно, плідну осіменіння в 14-15-місячного віці.

Поряд з відбором молодняка, проблема відтворення стада залишається досить складною.

1.3. Особливості годівлі телят.

Теля, що знаходиться в утробі матері, захищене від впливу зміни температури, патогенних мікроорганізмів, кишкових захворювань та інших несприятливих чинників. Якщо корова харчується по деталізованих нормам годування, вона поставляє також в організм теляти важливі для життя білки, вуглеводи, жири, мінеральні речовини, вітаміни А, D, Е в достатній кількості.

Якщо корова перебувала в стаді протягом 3 тижнів, у неї в крові присутні антитіла, що захищають її від більшості інфекційних хвороб. Однак, в кровотоці, що живить теля в утробі матері, ці антитіла фільтруються і не досягають плоду. Для теляти дуже важливо придбати власний імунітет до хвороб в новій для нього обстановці після появи на світло. Протягом перших 6 тижнів життя теля більшою мірою сприйнятливий до інфекційних захворювань.

Постійно триває дослідна робота з приводу уточнення потреби в основних поживних речовинах для молодняку великої рогатої худоби. Дослідниками встановлено[3;6;33;60], що як надмірна годівля так і недогодівля можуть негативно впливати на стан здоров'я молодняку тварин. А також час отелення. Та молочну продуктивність дійних корів. При низькому рівні годівлі затримується вік першого розтелу. Надій дійних корів не збільшується. Поживні речовини використовуються для росту впродовж першої та другої лактації. В цей час збільшуються витрати на утримання нелактуючих корів. При високому рівні годівлі ріст телиць прискорюється. Але при таких умовах у них з'являється схильність до ожиріння. А також худобапри високому рівні годівлі осіменяють в термін до 15-місячного віку. І, відповідно, розтели проходять раніше двохрічного віку [5;7;24;34;59].

Як відомо, якщо первістки теляться до 23-місячного віку, то від них отримують менше молока. Рівень годівлі, а особливо згодовування високого рівня енергії телицям в період росту до досягнення статевої зрілості суттєво впливає на розвиток та формування молочної залози. А також впливає на подальшу молочну продуктивність. Телиці, яким згодовували на протязі трьох місяців після запліднення раціонів з високим вмістом обмінної енергії та перетравного протеїну, то вони мали менший вік в час першого отелення [5;7;24;34;59]. А також меншу молочну продуктивність за період першої лактацію. Негативно впливає високий рівень годівлі впродовж усієї тільності та лактації корів. Молочні залози корів, які вирощених при високих рівнях годівлі, відрізняються як за формою так і за розміром,

порівняно із такими залозами від телиць, яких виростили за відповідними нормами. В критичний період до віку досягнення статевої зрілості, саме під час якого велике значення має місце підвищений рівень приростів, то знижується розвиток молочної залози. А як наслідок і майбутня молочна продуктивність дійних корів.

Потім, після цього періоду, як внаслідок високої енергії росту, коли тварини досягають статевої зрілості, а потім в період тільності також найбільш гальмується розвиток молочної залози. А потім і подальша молочна продуктивність дійних корів. Але існують протиріччя з приводу тривалості критичного періоду. В кожній із порід, а також у зв'язку із складом раціону [5;7;24;34;59].

Більшість останніх досліджень засвідчують про те, що алометричний ріст молочної залози розпочинається майже з двохмісячного віку, а закінчується при досягненні статевої зрілості [4;13;14].

В перші дні життя, після народження для нормального росту і розвитку телятам необхідний високоякісний білок [55]. Незбиране молоко є основним для телят у перший місяць життя (як у свіжому так і у сквашеному вигляді). З цією метою можна використовувати замітник незбираного молока вищого гатунку (ЗНМ). Кількість молока або замітника незбираного молока, який випоюють телятам, залежить не тільки від виду корму, а і від того, який середньодобовий приріст планують отримувати на підприємстві.

Важливо пам'ятати, що звичайний замітник молока концентрація якого 120 г/л не замінить 1 л незбираного молока. Тому для рівнозначної заміни цільного молока необхідно збільшити концентрацію замітника незбираного молока від 150 до 160 грам на літр. Залежно від його складу. Потреба в енергії молодняку великої рогатої, а саме для телят повинна складати 18,8 МДж обмінної енергії. Потреба в енергії для підтримання життєдіяльності і продуктивності на 0,600 кг добового приросту маси. Така потреба може зростати від 15 до 20% у разі утримання телят при низькій температурі. Слід

враховувати те, що традиційна схема випойки та підгодівлі забезпечує прирости молодняку на рівні 0,500–0,600 кг на добу.

Численні дослідження свідчать [16;18;23;53] про те, що для нормального росту та розвитку середньодобові прирости ваги телят у перші два- три місяці мають становити близько 0,800 кг або 1000 г.

За даними авторів [10;35;46] випоювання телят незбираним молоком вважають природним методом їх годівлі, але самий склад молока у самому процесі змін генетики дійних корів дуже сильно змінився.

Схема годівлі теличок до шестимісячного віку наведена в таблиці 1.1.

Отже, в залежності від напряму продуктивності дорослих тварин для розвитку у них породних якостей та високої продуктивності використовують відповідні схеми годівлі телят [36].

Після закінчення молозивного періоду молодняку до трьохтижневого віку проводять випойку незбираного молока.

Потім включають до раціону збиране молоко, тобто відвійки I поступово зменшують даванку цільного молока. Замінюють його повністю збираним молоком до 50 - денного віку телят.

Якість грубих кормів для молодняку великої рогатої худоби від 2 до 6-ти місячного віку потрібно ретельно контролювати. Ферментовані корми, а саме такі як сінаж та кукурудзяний силос потрібно згодовувати телятам починаючи з 4-6 місячного віку. Але необхідно контролювати, щоб корми були високої якості.

Якість грубих кормів, які згодовують цій віковій групі, визначає кількість протеїну і інших поживних речовин. Такий корм повинен містити зерно суміш. Зерноsumіші для молодняку, а саме теличок є досить простими за складом Сюди включають кукурудзу, соєвий шрот. А також вітаміни і мінерали [17;20;27].

Схема годівлі теличок до шестимісячного віку

Вік		Жива маса в кінці періоду, кг	Добова даванка, кг					
Місяць	Декада		Незбиране молоко	Збиране Молоко	Сіно (за наявності)	Силос (високої поживної цінності)	Коренеплоди	Концентровані корми
1-2	1	55	6	-	-	-	-	-
	2		6	-	привч	-	-	-
	3		6	-	привч	-	привч	-
за 1 місяць			180	-	-	-	-	-
2-3	4	73	2	4	0,21	-	0,2	0,6
	5		-	6	0,3	привч	0,3	0,91
	6		-	6	0,51	привч	0,51	1,1
за 2 місяць			20	160	10	-	10	26
3-4	7	95	-	6	0,8	0,5	0,5	1,1
	8		-	6	1,0	1,0	1,0	1,2
	9		-	5	1,4	1,6	1,6	1,3
за 3 місяць			-	170	30	30	30	35
4-5	10	115	-	5	1,6	2,0	1,5	1,2
	11		-	2	1,6	2,0	1,6	1,4
	12		-	-	1,6	3,0	1,6	1,6
за 4 місяць			-	70	45	70	45	42
5-6	13	135	-	-	2,0	3,0	1,5	1,5
	14		-	-	2,5	4,0	1,5	1,4
	15		-	-	3,0	5,0	1,5	1,3
за 5 місяць			-	-	75	120	45	4,2
6	16	156	-	-	3,0	5,0	1,1	1,1
	17		-	-	3,5	6,0	1,1	1,1
	18		-	-	3,5	7,0	1,1	1,1
за 6 місяць			-	-	100	180	30	30
Всього			200	400	260	400	165	180

Випоюють його телятам до 3 - 4-місячного віку. При випоюванні молодняку, незалежно від обраної схеми випойки використовують від 200 до 300 кг незбираного молока. Схема годівлі телят наведена в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Схема годівлі телят

Вік	Добова кількість збираного молока, літрів за добу	Добова кількість молока, літрів на голову за добу	Підгодівля
1- 2 тиждень	1	5	Забезпечують вільний доступ до сіна та концентрованих Кормів.
3 тиждень	2	4	
4 тиждень	3	3	
5 тиждень	4	2	
6 тиждень	5	1	
7 тиждень	6	-	
8 тиждень	6	-	
9 тиждень	6-4	-	

Телят привчають до сіна. Сіно використовують з високою поживною цінністю. Використовують злакове, злаково-бобове. Терміни заготівлі прибраного сіна до цвітіння або на самому початку цвітіння. Сіно повинно бути правильно висушене. Сіно згодовують невеликими порціями. Щодня прибирають його залишки. Якщо залишки сіна залишити на декілька днів, то, змочені слиною теляти, вони швидко псуються і стають джерелом мікробів.

А це викликає хвороби органів травлення. Коренебульбоплоди, або соковиті корми починають згодовувати з кінця першого місяця життя в обсязі 100 - 200 гр.

Протягом перших 4-х місяців життя досить повільно, і молодняк набуває повноцінний природний імунітет і стає загартованим тільки досягнувши 15-місячного віку .

1.4. Нормована годівля теличок старше 6 – ти місячного віку.

Коли теличці виповнюється шість місяців, то її рубець повноцінно функціонує. Він має більший об'єм і тому їй можна згодовувати більше грубих кормів. Незалежно від того, який вид грубих кормів згодовують, то молодим теличкам обов'язково потрібно згодовувати зернові концентрати. Частина зерна частково залежить від виду та віку тварини.

Більша частина грубих кормів за виключенням кукурудзяного силосу можна давати теличкам вволю без опасіння, що тварини переїдатимуть. Саме з цієї причини на більшості ферм тварини постійно мають вільний доступ до фуражу. Кукурудзяний силос є винятком. Найкраще згодовувати кукурудзяний силос теличкам, старшим 12 місяців.

Суміші бобових і бобових із травами – чудовий грубий корм для теличок. Цінність сіна і сінажу, однак, залежить від стадії дозрівання під час заготівлі. По мірі дозрівання трав знижуються вміст протеїну і засвоюваність органічних речовин та клітинних оболонок, тобто знижується вміст енергії і зростає вміст клітковини (кислотно детергентної і нейтрально детергентної). Отже, чим більше стебел містить грубий корм, тим нижча його поживна цінність.

За даними дослідників [7;8] кукурудзяний силос має високий вміст енергії і є чудовим грубим кормом для телиць, старших 1 року, якщо його правильно доповнити білками

Телички від 6- до 12-місячного віку добре ростуть і розвиваються на пасовищі, коли упродовж усього пасовищного періоду споживають щоденно 900-1800 г зерна.

Дослідження показують [39], що якість пасовища поступово знижується із середини до кінця літа, відповідно темпи росту теличок також знижуються. Бажаного рівня росту можна досягти, якщо телицям додатково давати сіно чи силос/сінаж. Якість грубих кормів, які згодуються додатково, визначатиме, який тип зерноsumіші давати теличкам.

За даними авторів [35;40] дефіцит енергії, протеїнів, фосфору, йоду, марганцю, цинку, вітаміну А, кобальту, солі і води частіше всього спостерігається у ремонтних телиць. Причиною дефіциту енергії ремонтних теличок є погані грубі корми, погане пасовище або мала доза зернової добавки. Багато телиць, які недоотримують необхідну кількість білків та енергії упродовж тривалого періоду мають недорозвинені яєчники і матку, і часто їх статеве дозрівання затримується. В таблиці 1.3 наведені добові потреби в білках та енергії теличок, які отримують молоко чи замітник і стартер.

Таблиця 1.3

Добова потреба в основних поживних речовинах для теличок

Вага, кг	Середньодобовий приріст 450 грам за добу				Середньодобовий приріст 680 грам за добу			
	1Е, Ккал	2Е, Ккал	3ОЕ, Ккал	Сирий протеїн, г	1Е, Ккал	2Е, Ккал	3ОЕ, Ккал	Сирий протеїн, г
25-29	0,97	0,70	2,27	150	0,97	1,14	2,93	218
30-33	1,09	0,76	2,47	151	1,09	1,22	3,18	223
34-38	1,22	0,78	2,68	158	1,22	1,29	3,43	223
39-42	1,33	0,83	2,88	165	1,34	1,34	3,67	227
43-46	1,45	0,85	3,06	163	1,45	1,39	3,88	232
47-51	1,56	0,89	3,26	169	1,57	1,45	4,11	233
52-56	1,68	0,91	3,43	168	1,68	1,49	4,31	237
57-67	1,79	0,94	3,61	174	1,79	1,53	4,55	242
68-89	2,05	1,01	4,01	178	2,05	1,65	4,98	246
90	2,53	1,12	4,78	192	2,55	1,82	5,85	258

1Е це енергія для підтримки життєдіяльності
 2Е це енергія для приросту
 3ОЕ це обмінна енергія
 СП це сирий протеїн

Усі телиці на пасовищі повинні мати належний захист від сонця та вільний доступ до свіжої чистої води. Зерноsumіші для телиць, старших 1-го року, та нетелів потрібно збалансувати в залежності від виду згодовуваних грубих кормів [58].

За даними авторів [12] вміст фосфору в грубих кормах та на пасовищах дуже малий. Низький вміст фосфору можна компенсувати, забезпечивши вільний доступ до дикальцію фосфату, кісткового борошна, кормової мінеральної добавки. Зернові суміші – хороше джерело фосфору. Відсутність ознак охоти, низький рівень запліднюваності, збільшення числа випадків затримки плаценти – наслідки дефіциту йоду. Телята можуть народжуватися без волосяного покриву, слабкі чи мертві.

За даними авторів [19;22;31;56;58;] для нормального функціонування організм тварин повинен одержувати з раціоном усі необхідні поживні та біологічно - активні речовини. Використання біологічно-активних препаратів - вітамінів, солей мікроелементів, амінокислот, ферментів, антибіотиків, гормональних та тканинних препаратів значно змінює обмін речовин в організмі тварин і в кінцевому результаті відповідним чином впливає на їх ріст та продуктивність.

Зниження захворюваності та попередження загибелі молодняку сільськогосподарських тварин – одне із головних завдань, що стоять перед наукою і практикою. Кормовий чинник за таких умов має вирішальне значення. Повноцінний раціон, поряд з іншими поживними речовинами, повинен бути збалансований за вітамінами та мінеральними елементами. Низька життєздатність телят спричинена певною мірою дефіцитом каротину, вітаміну С, мікро- та мікроелементів у організмі як тільки корів, так і недостатнім надходженням його з кормів раціону при постнатальному періоді розвитку [34;57].

Як свідчать роботи дослідників [7; 40;48] при білковій, мінеральній і вітамінній недостатності у тварин спостерігається порушення всіх ланцюгів обміну речовин та імунологічного статусу організму. Найчутливішим у

цьому відношенні є молодняк тварин, який на ранніх етапах розвитку через недосконалість пристосувальних реакцій ще не набув стійкої здатності до підтримання рівноваги свого внутрішнього середовища. Саме тому для більшості господарств потреба у підгодівлі телят та забезпечення оптимального рівня живлення молодняку постає дуже гостро.

У більшості рекомендацій з вирощування молодняку у період новонародженості не передбачена підгодівля телят на доповнення до молока мінеральними речовинами. Телята від матерів з високою продуктивністю уже при народженні можуть страждати на мінеральну недостатність. У такому випадку вони жують підстилку, облизують стіни клітки, що часто приводить до розладу травлення і відходу телят у перші дні життя [28;45]. Для поліпшення статусу здоров'я телят розроблено низку спеціальних добавок для збагачення цільного молока.

Перш за все - це вітамінно-мінеральні комплекси, які збагачують молоко важливими вітамінами та мінералами, адже у процесі генетичних змін у корів склад молока сильно змінився, а вміст вітамінів і мікроелементів у молоці залежить від годівлі корови і може дуже сильно коливатися. Зазвичай телятам потрібно більше вітамінів і мікроелементів, ніж їх міститься у природному молоці (це особливо важливо для телят зимово-весняних отелень).

А також використовують пробіотики. За даними авторів [45] вони – важлива складова сучасних кормових добавок для телят. Містять культури корисних для травного тракту мікроорганізмів, що підтримують його роботу. Ці препарати дають суттєву імунну підтримку організму для забезпечення захисту від хвороботворних бактерій та поліпшують засвоєння поживних речовин із корму [27;29]. Відіграють важливу роль в утворенні ензимів, які поліпшують перетравлювання рослинних кормів. Пробіотики також сприяють більш ранньому споживанню комбікормів.

Для балансування раціонів тварин в даний час використовують амінокислоти, вітаміни, макро- і мікроелементи, пігменти, ферменти,

консерванти, антиоксиданти, емульгатори, транквілізатори, протибактерійні речовини і антигельмінтики, кокцидіостатики і багато інші компонентів. Такі препарати вводять в корми у вигляді попередніх сумішей, які отримали назви преміксів.

Основні переваги застосування преміксу:

- дозволяє оптимально збалансувати раціон по вітамінами та мінералами;
- сприяє нормальному росту та інтенсивному розвитку молодняка;
- підвищує середньодобові прирости у телят;
- дозволяє знизити собівартість м'ясної та молочної продукції;
- сприяє розвитку передшлунків;
- нормалізує обмінні процеси в організмі.

РОЗДІЛ 2

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕН

2. 1. Організаційна характеристика господарства.

Основним виробничим напрямом розвитку господарства ТОВ «Промінь Лан» є вирощування зернових, технічних та інших сільськогосподарських культур, розведення великої рогатої худоби молочного напрямку.

Станом на 1.01.2021 року в користуванні господарства перебували такі земельні ресурси: загальна земельна площа власності - 3900,3 га. У тому числі сільськогосподарських угідь - 3544,4 га, з них: рілля-337 га, сіножаті-124,2 га, пасовища 42,3 га. Структура земельних угідь наведена в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Структура земельних угідь за 2019-2021 рр.

Види земельних угідь	2019		2020		2021	
	га	%	га	%	га	%
Загальна земельна площа господарства	3900,3	100	3668,3	100	3668,3	100
В тому числі:						
Площа сільськогосподарських угідь	3544,4	96,62	3544,42	96,62	3544,42	96,62
В тому числі:						
Сіножаті	124,2	3,39	125,0	3,41	124,0	3,38
Пасовища	42,26	1,15	40,26	1,09	41,20	1,12
Рілля	3378,1	92,09	3377,18	92,06	337,9	92,11

В господарстві в даному році виробничі показники по соняшнику збільшилися - на 37,0%, урожайність по зернових культур зменшилась на 3,5%.

Станом за 2021 року в господарстві валове виробництво молока складало 68246 центнерів молока, так як у 2020 лише 62836 ц. Виробництво продукції тваринництва збільшується за рахунок збільшення поголів'я та продуктивності сільськогосподарських тварин, а також вибраковки малопродуктивних корів.

У господарстві утримується 2840 голів ВРХ, з них 950 корів української червоно-рябої молочної породи, табл. 2.2. Тварини характеризуються добрим здоров'ям та пристосованістю до різних кліматичних зон.

У господарстві спостерігається підвищення надоїв молока. Це обумовлено вибраковкою із стада низькопродуктивних корів та частковою заміною їх більш продуктивними нетелями, задовільною кормовою базою, що відображається на молочній продуктивності корів.

Таблиця 2.2

Поголів'я великої рогатої худоби, гол.

Статеві-вікові групи	Роки			2021 до 2019, %
	2019	2020	2021	
корови	850	850	950	111,8
нетелі	107	100	127	118,6
молодняк і доросла худоба на відгодівлі	336	276	230	68,5
телиці ст. року	356	340	275	77,2
телиці до року	275	310	287	104,4
телята	825	800	931	112,8
Всього	2749	2676	2800	101,85

Структура стада ВРХ у господарстві пов'язана і відповідає основному напрямку виробництва підприємства:

- корови - 33,9%
- нетелі - 4,53%
- молодняк і доросла худоба на відгодівлі - 8,21%
- телиці віком старше 1 року - 9,82%
- телиці віком до 1 року - 10,25%
- телята - 33,25%.

Із наведених вище фактів можемо сказати, що у господарстві спостерігається стабільний вихід телят, що пов'язано з дотриманням всіх норм і правил годівлі, утримання корів, осіменіння та проведення розтелів. Молодняк залишають для ремонту стада, вибракуваних реалізують на інші підприємства, зокрема м'ясокомбінати та населенню.

За добу на випойку телят йде близько 700-800 л молока, а все інше реалізовується на торгову фірму «Злагода». Для осіменіння корів та нетелів використовують сперму голштинських бугаїв, яку закупають у ТОВ «Сімекс Альянс Україна».

При вирощуванні молодняка середньодобові прирости у складали відповідно 717 г. Рентабельність становила у 2020 році 10,6%, а у 2021 році збільшилась на 7,94% і становила 18,7%. Але висока собівартість виробництва 1 ц. м'яса змушує господарство зменшувати виробництво м'яса та реалізовувати бугайців у ранньому віці населенню.

2.2. Мета та завдання досліджень.

Метою даної роботи було: провести аналіз технології годівлі та утримання ремонтних теличок в умовах господарства «Промінь Лан» Полтавської області та оптимізувати раціони годівлі тварин.

Завдання роботи:

- провести аналіз технології годівлі і утримання тварин в умовах господарства;
- оптимізувати раціони годівлі ремонтних телиць;
- визначити рентабельність виробництва молока в господарстві в базовій та оптимізованій технологіях.

Об'єкт дослідження: ремонтні телички молочного напрямку продуктивності.

Предмет дослідження: умови утримання та годівлі тварин.

Методи дослідження – аналітичні (огляд літературних джерел за тематикою досліджень), методи оцінки і гігієнічного контролю за мікрокліматом у приміщеннях для тварин, методи підготовки кормів до згодовування та економічні (визначення економічної ефективності використання добавки в раціонах).

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

3.1. Годівля сухостійних корів.

Одним із важливих елементів технології вирощування високопродуктивних телиць у господарстві ТОВ «Промінь Лан» Полтавської області є створення відповідних умов годівлі та утримання тільних сухостійних корів.

Відомо, що народження ослабленого теляти, із пониженою резистентністю до захворювань є ознакою неповноцінної та недостатньої годівлі тільних корів в останню третину тільності. Або в результаті запуску, який триває менше 45 днів, відсутністю моціону і інших порушень при утриманні тільних сухостійних корів. Раціон сухостійних корів середньої вгодованості живою вагою від 500 до 600 кілограм повинен містити від 4 до 6 кілограм сіна високої якості. В раціон потрібно включати круглий рік 20 – 25 кілограм високоякісного силосу, а також від 8 до 10 кілограм кормових коренеплодів. Раціон повинен містити 5-6 кілограм комбікорму (залежно від очікуваного надою).

Загальна поживність раціону, за планового надою 5000 кг молока, має бути на рівні 9,9–10,7 к. од. із вмістом 1090–1175 г перетравного протеїну, 90–110 грам Са, 55–65 грам фосфору, 495–535 міліграм каротину, 980–1060 грам цукру.

Забезпечення корів та нетелей в останню третину тільності достатньою кількістю поживних речовин, таких як білки, вуглеводи, мінеральні речовини та вітаміни дуже добре впливає на профілактику багатьох захворювань. Такі захворювання можуть виникати у родовий і післяродовий періоди. А також пов'язано зі станом здоров'я приплоду.

Для того, щоб отримати добре розвинутий, з високою резистентністю молодняк, досягти нормального перебігу отелення та зведення до мінімуму

ускладнень після розтелу є, в першу чергу, переведення тільних корів за 60 днів до розтелення в окрему групу, рис. 3.1.

Рис.3.1. Група сухостійних корів в господарстві.

Створення сухостійним коровам відповідних умов утримання та годівлі. Відомо, що для підвищення продуктивності худоби молочного напрямку продуктивності важливим елементом є організація повноцінної годівлі. Адже раціони, які збалансували за усіма поживними речовинами підвищують продуктивність корів на 25–30 %. Знижують витрати кормів від 30 до 35 %, а також собівартість виробництва продукції майже на 20 %. У годівлі тварин молочного стада в господарстві найбільше використовують високоякісне сіно, яке заготовляють в тюках.

Адже від якості об'ємистих кормів значною мірою залежить продуктивність тварин. Це можна пояснити тим, що якісні корми краще перетравлюються. Мають вищу поживність і тварини їх споживають в більшій кількості. Для одержання силосу із трави висівають озиму пшеницю,

жито, ячмінь, кукурудзу. Норми годівлі сухостійним коровам визначають в залежності від живої маси, продуктивності, віку й вгодованості, табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Норми годівлі тільних корів у сухостійних період на одну голову за добу

Показники поживності кормів	Плановий надій				
	5000	6000		7000	
	Жива маса, кг				
	500-600	500	600	500	600
Обмінна енергія, МДж	89	92	105	116	125
Суха речовина, кг	11,0	9,6	11,0	11,6	12,6
С.П. г	1310	1310	1490	1675	1810
Кишково – засвоюваний протеїн, г	850	850	970	1090	1175
Сира клітковина, г	2750	2305	2640	2670	2900
Крохмаль, г	750	750	850	1175	1270
Цукор, г	680	680	775	980	1060
Сирий жир, г	230	245	280	335	365
Сіль кухонна, г	50	45	55	60	70
Са, г	80	70	90	95	110
Р, г	45	40	50	55	65
Mg, г	18,5	17,3	19,8	20,9	22,7
К, г	62	58	66	70	76
Fe, мг	540	540	615	695	570
Сu, мг	75	75	90	100	105
Zn, мг	385	385	440	495	535
Co, мг	5,4	5,4	6,2	6,9	7,5
Mn, мг	385	385	440	495	535
Йод, мг	5,4	5,4	6,2	6,9	7,5
Каротин, мг	345	385	440	495	535
Вітамін Е, мг	310	310	350	395	430
Вітамін D, тис. МО	7,7	7,7	8,8	10,9	11,8

Потреба тільних сухостійних корів у сухій речовині на 100 кг живої маси становить 2,0–2,5 кг. Нормовану годівлю сухостійних корів в господарстві складають за такими показниками: перетравний протеїн, макро і мікроелементи та вітаміни.

Роздій корів розпочинають з авансованої годівлі через дві неділі після отелення. При відсутності набряків вимені та маститів та розладів травлення. Тваринам в раціонах згодують досхочу сіна, високоякісного силосу.

Вміст енергії у 1 кілограмі сухої речовини повинен бути 8,5–11,0 Мегаджоулів обмінної енергії, або 0,7–0,95 кормових одиниць. Структура річного раціону на корову при різному рівні молочної продуктивності наведена в таблиці 3.2. При правильно спланованих отеленнях в господарстві від високопродуктивних корів отримують високі надії молока. У годівлі сухостійних корів дуже важливою є збалансованість раціону за перетравним протеїном.

Таблиця 3.2

Структура річного раціону, %.

Корми	Плановий річний надій, кг					
	4000	4500	5000	5500	6000	6500
Сіно	7	7 -8	9	9-10	10	10-12
Силос	23	25	30	30 - 35	36 - 40	40 - 45
Концентровані	6	8-9	9-10	11 - 12	12	12 - 14

Фізіологічно обумовленим вважається згодовування дійним коровам в перші 100 днів лактації 380-400 грам концентрованих кормів при продуктивності вище 5000 кг.

Основним джерелом енергії для великої рогатої худоби являються вуглеводи (легкорозчинні цукри, крохмаль, клітковина).

В господарстві у раціонах корів використовують не подрібнене сіно високої якості, що сприяє збільшенню часу жуйки і виробництву слини.

Перші шість тижнів після отелення концентровані корми згодують не менш ніж шість разів за добу. Високопродуктивним коровам, які швидко втрачають масу тіла, згодують добавки жиру та постійно контролюють вміст мінеральних речовин і вітамінів.

Відповідним підбором кормів і певним їх співвідношенням можливо впливати на характер травлення в рубці, створюючи умови, при яких підвищується перетравність і використання поживних речовин кормів. При цьому важливу роль відіграє рівень і співвідношення клітковини, легкокорозчинні вуглеводи (цукор і крохмаль), легкокорозчинні фракції протеїну.

Свідченням правильної годівлі і догляду за високопродуктивними коровами в перший період лактації - стійкість лактаційної кривої, плідне осіменіння та оптимальний стан вгодованості.

3.2 Технологія вирощування телят в господарстві.

В господарстві профілакторний або перший період у вирощування телят триває від народження до 20-25-денного віку. У цей період основним кормом є молозиво і молоко матері. І по закінченню профілакторного періоду телятам починають випоювати чисту та теплу сиру воду. А потім їх переводять на годівлю відвійками, або збираним молоком. Молодняк великої рогатої худоби в місячному віці крім молока отримує 0,5 кілограм комбікорму та випивати від 3 до 5 літрів води. Починаючи з 2-місячного віку телята знімаються з випойки за умови, що їх вага складає від 60 до 65 кг і вони уміють споживати 1 кілограм кормової суміші. У цей період телят переводять з молока на воду.

Вранці та вечером по 3 літри води. Протягом дня по можливості споживання.

Загальна схема випойки телят в господарстві молоком така:

- перші 30 днів по 2 літри молока 3 рази на добу;
- наступні 15 діб по 2 рази по 3 літри

- в останні 15 днів 1 раз (зранку) 6 л. .

У господарстві використовують таку орієнтовну схему, табл. 3.3.

Такий комбікорм теляті згодовують до 2-місячного віку, використовуючи на одну тварину 35-38 кг ілограм комбікорму. Переводити теля на стартовий комбікорм необхідно поступово (3-5 днів) за умови, що передстартового воно споживає не менш, ніж 0,8 кг за добу.

Телят у молочний період годують за схемами, які являють собою раціони, розроблені на кожну декаду. У перші дні життя молодняку необхідно обов'язково стежити за тим, щоб новонароджені телята одержали в достатній кількості молозиво.

Адже з молозивом в організм поступають всі необхідні поживні речовини. А ще вітаміни та антитіла. А вони в свою чергу підвищують стійкість організму проти несприятливих умов навколишнього середовища. Не пізніше, як через 30–60 хвилин після народження слід провести першу годівлю молозивом. У першу годівлю добре розвиненим телятам дають 1–2 кілограми молозива.

Слабким телятам випоюють від 0,7 до 1 кілограма молозива, залежно від маси та апетиту. Друге та послідуочі випоювання проводять через 3–4 години після попереднього. У перші два дні життя молозиво молодняку випоюють 5–6 разів. У наступні дні кількість молозива збільшують від 1,5–2,5 кілограмів за одну даванку. Згодовуючи за добу 6–8 кг. Кратність випоювання через кожні два дні зменшують на одну даванку. І до кінця молозивного періоду доводять до 3 разів.

Температура молозива повинна бути близькою до температури тіла теляти (35–38 С). А також важливо, щоб воно надходило до шлунку невеликими порціями. При відсутності материнського молозива телят напувають молозивом від інших корів, або штучним молозивом. На 1 літр молока добавляють 10 мілілітрів риб'ячого жиру, 5 грам кухонної солі та інші інгредієнти додають. Потім старанно змішують і згодовують по 300 г 5–6 разів за добу. З метою покращення травлення, починаючи із 3 до 5-денного

віку телятам через кожні 0,5–1 годину після випоювання молозивом дають досхочу води (температура якої 25–35С. До 7-денного віку теляті бажано випоювати материнське молоко, а потім переводити на молоко від різних корів.

Кількість незбираного та збираного молока, концентрованих та інших кормів, що згодуються телятам упродовж 6-ти місяців є різною і залежать від мети вирощування, статі та приросту живої маси тварин (табл. 3.3).

А тривалість випоювання незбираним молоком становить 40–60 днів. Кількість його за цей період для ремонтних теличок складає 180–350 кг. Збиране молоко починають випоювати з 30–40-денного віку. Випоюють збиране молоко теличкам до 80–120-денного віку. За цей період кількість збираного молока, що випоюється молодняку, для теличок складає 200–600 кг.

Схема годівлі теличок

Вік, днів	Жива маса, кг	Молозиво і молоко незбиране	Замінник незб. моло-ка або молоко, л	Передстартовий комбікорм, кг	Стартовий комбікорм, кг	Злаково-бобове сіно, кг	Кукурудзяний силос, кг
1	30	6	-	-	-	-	-
2 - 4	34	6	-	Вволю 0,025	-	-	-
5 - 7	37	6	-	вволю 0,05	-	-	-
8 - 14	41	6	-	вволю 0,2	-	-	-
15 - 21	46	6	-	вволю 0,4	-	0,1	-
22 - 28	52	5,5	-	вволю 0,5	-	0,2	-
29 - 42	61	3	2	вволю 0,6	-	0,3	-
43 - 56	75	2	4	вволю 0,8	-	0,5	-
57 - 63	81	2	2	0,8	0,8	0,8	0,5
64 - 70	87	-	-	0,6	1,2	1	1
71 - 77	93	-	-	-	2,1	1,2	2
78 - 91	102	-	-	-	2,1	1,4	3,5

92 – 98	111	-	-	-	2	1,8	4
Вік, днів	Жива маса, кг	Молозиво і молоко незбиране	Замінник незб. молока або мо-локо, л	Передстартовий комбікорм, кг	Стартовий комбікорм, кг	Злаково-бобове сіно, кг	Кукурудзяний силос, кг
99 – 105	116	-	-	-	2	1,8	4,5
106-112	122	-	-	-	2	2	5
113-119	128	-	-	-	1,9	2,2	5
120-126	134	-	-	-	1,9	2,4	5
127-140	146	-	-	-	1,9	2,8	5,5
141-147	152	-	-	-	1,9	3	6
148-154	158	-	-	-	1,7	3	6
155-161	164	-	-	-	1,7	3,2	6,5
162-175	170	-	-	-	1,7	3,4	6,5
176-182	182	-	-	-	1,7	3,8	7
Усього корму за період		146,5	112	38	228	307	539

Телят утримують індивідуально, рис 3.2.

Рис. 3.2. Індивідуальне утримання телят.

Раціон годівлі такий:

- високоякісний силос – 15 кг;
- кормова суміш – 2,5 кг;
- сіно – 2 кг.

На даний час у господарстві для годівлі телят до 6-ти місячного віку використовують кормову суміш. Вирощуючи теличок у віковий період до 6 – ти місячного віку, обов’язково стежать за станом їхнього здоров’я.

Слідкують за тим, як вони поїдають корми із годівничок, рис. 3.3. Та набирають масу. У разі потреби в годівлю вносять відповідні корективи.

Рис. 3.3. Розміщення кормів у годівничках.

Телятам вікової групи 2-4 місяці згодовували раціон, який був раніше прийнятий у господарстві, з додаванням преміксів а саме:

- 2 кг концентрованих кормів г;
- 3 кг– сіна;
- 2,5-5 кг–силосу.

Телятам вікової групи 4-6 місяці згодовували раціон з додаванням преміксів, а саме:

- 3 кг концентрованих кормів, г;
- 3 кг– сіна;
- 7 кг– силосу;

Раціони годівлі тварин в базовій та оптимізованій технологіях наведені в таблиці 3.4.

Раціони годівлі тварин в базовій та оптимізованій технологіях, кг

Корми	Базова		Оптимізована	
	2-4 міс.	4-6 міс.	2-4 міс.	4-6 міс.
Сіно	2	3	2	3
Силос	2,5-5	3 - 7	2-2,5	3 -7
Концентровані корми	2	3	2	3
Премікс Супрем сальт	0,013	0,026	-	-
Премікс Чудо	-	-	0,013	0,026

Заміна преміксу для годівлі молодняку тварин на премікс «Чудо» сприяло підвищенню середньодобових приростів. Використання преміксу в раціонах телят позитивно вплинуло на клініко-фізіологічний стан їх шлунково-кишкового тракту, тому що за цей час у телят не зареєстровано жодного випадку розладу системи органів травлення. Збереженість телят становила 100%.

Динаміку живої маси тварин вивчали шляхом їх індивідуального зважування. Такий комбікорм (суміш концкормів) бажано згодовувати теляті до 70-90-денного віку, коли воно здатне буде споживати його в кількості 2,2-3,3 кг за добу.

Годівля спочатку три-, а потім дворазова. Молочну суміш та молочні корми випоюють телятам з індивідуальних напувалок. На 21 день теляті в спеціальні годівниці кладуть сіно в кількості 0,2-0,3 кг. З розвитком теляти поступово в раціон вводять кормову суміш та випоюють водою.

На клітках, де теля зняте з випойки ставиться відповідна мітка (кольорова матерія або інший знак).

Після зняття з випойки, теля знаходиться в індивідуальній клітці ще 3 тижні для того щоб зменшити вплив стресу на стан здоров'я тварини . У господарстві телята після зняття з випойки на 75-80 день після народження переводять у мілко-групові станки по 10-12 голів, рис. 3.7.

До 4-місячного віку в раціонах телят контролюють кількість лізину та метіоніну з цистином, вміст яких треба доводити відповідно до 6-8 і 2-4 % від сирого протеїну в раціоні. Якщо теля, ще не набрало певної ваги та не уміє їсти 1 кг комбікорму, то з випойки воно не знімається.

3.3 Годівля та утримання ремонтних теличок в господарстві.

Період вирощування ремонтних телиць після шестимісячного віку збігається з інтенсивним ростом та розвитком молочної залози й статевій системи зокрема. Годівля телиць у цей період повинна забезпечити їм нормальний розвиток та плідотворне осіменіння у віці 16–18 місяців при живій масі 370–400 кг. Якщо в літній період телицям згодовують 35–38 кг доброякісної зеленої маси (випасання + годівля), то їх можна вирощувати й без концентратів. У разі недостатньої кількості трави на пасовищі тварин треба підгодовувати.

В господарстві телиць після 6 – ти місячного віку утримують безприв'язно. За такого утримання оптимальна кількість тварин у групових клітках залежить від площі підлоги: 3 м² на одну голову в 6–12 місяців і 6 м² на вигулах із твердим покриттям, для старших телиць 9 м². Формуючи групи телиць, виходять із того, щоб різниця за віком і живою масою була мінімальною, відповідно, 20–30 днів і 15–25 кг. Повноцінні раціони за енергією, протеїном, вітамінним та мінеральним живленням здатні забезпечити нормальний ріст молодняку на рівні, характерному для породи.

Молодняк віком від 6 до 12 місяців утримують у групових станках по 6 – 10 голів, рис. 3.4.

Рис 3.4. Групове утримання молодняку ВРХ.

Рівень годівлі в післямолочний період повинен забезпечити хороший ріст і розвиток молодняку, здатність ефективно використовувати корм і давати високу продуктивність. Недостатня годівля молодняку в післямолочний період затримує його ріст, порушує нормальний розвиток м'язевої і кісткової тканини і збільшує строки статевого дозрівання. Тварини, вирощені при недостатньому живленні, як правило, високоногі, вузькотілі, від них не можливо очікувати високої молочної і м'ясної продуктивності, білок та жир в організмі недогодованого молодняку відкладається в менших розмірах.

Основним напрямом в удосконаленні технології вирощування ремонтного молодняку є його інтенсифікація. Наразі можливі три основні варіанти організації технологічного процесу із вирощування ремонтного молодняку:

- вирощування теличок від 15-30-добового або 3-4-місячного віку до 14-16 міс. і реалізація телиць парувального віку;

- вирощування теличок від 15-30-добового або 3-4-місячного віку до запліднення і реалізація нетелей 5-7 тільності;

- вирощування теличок від 15-30-добового або 3-4-місячного віку до отелення й оцінка первісток за всю чи частину (2-4 міс) першої лактації. Розрахунки і практичний досвід показують, що найперспективнішим є вирощування ремонтного молодняку від 15-30-добового віку до стадії корів-первісток, оцінених за продуктивністю і придатних до використання у відповідних умовах виробництва молока.

В цілому ж вирощування ремонтного молодняку повинно бути цілеспрямованим та економічним, урахувати біологічні особливості його росту й розвитку, формування міцної конституції, відповідного екстер'єру та інтер'єру, добрий розвиток органів травлення, відтворної функції і багаторічне використання тварини. Кожне нове покоління корів повинно бути продуктивнішим і стійкішим проти захворювань, відповідати вимогам сучасної технології.

Вирощування телиць повинно сприяти майбутній високій молочної продуктивності корів, а також високій оплаті кормів надоями. Крім того, необхідно намагатися максимально скорочувати непродуктивний у житті корови період, тобто вирощування від народження телички до першого отелення і лактації. Це також прискорює процес відтворення стада і дозволяє швидше оцінити бугаїв-плідників за якістю потомства, що має важливе значення у підвищенні продуктивності корів молочних стад.

Раціони для молодняку складають щомісяця, краще при контролю інтенсивності росту, подекадно, або кожні два тижні, для кожної статево-вікової групи. При цьому враховують фактичну поживність кормів та їх якість.

Норми годівлі телиць молочних порід розраховані для одержання корів різної живої маси 400-450, 500-550 і 600-650 кг. Ремонтні телиці в період вирощування з 7 до 18 місячного віку на 1 кг приросту в залежності від віку витрачають від 6 до 11 к.од. На 100 кг живої маси у віці від 7 до 12 міс. вони споживають від 2-4, 3 кг СР, а у віці 13-18 міс. – 2,1-2,5 кг. На 1 кг СР концентрація енергії повинна складати 0,7-0,9 к.од., причому з віком рівень енергії знижується. Потреба в протеїні ремонтних телиць також змінюється з віком. У віці 7-9 міс. телиці повинні одержувати на 1 к.од. 100 г перетравного протеїну, в 10-12 міс. – 95-100, а в 13-18 міс. – 90-95 г [6].

В період з 7 до 12 міс. рівень клітковини в раціонах ремонтного молодняка повинен бути 21-22%, а з 13 до 18 міс. – 23-24%. Цукрово-протеїнове відношення в раціонах ремонтного поголів'я повинне складати 0,8-1. Для цього в СР концентрація цукру з 7 до 12 міс. повинна бути на рівні 6,5-9%, а після 12 міс. 6,5-8,5%. Вміст жиру в раціонах молодняка старше 6-місячного віку повинен бути на рівні 3%.

Молодняк також дуже чутливий до рівня макро- і мікроелементів, оскільки в цей час іде інтенсивний розвиток кісткових тканин. Тому недостачу мінеральних елементів необхідно забезпечити або за рахунок преміксів, або недостачу забезпечити за рахунок комбікормів. Необхідно весь час контролювати вміст поживних речовин в кормах і особливо наявність мінеральних речовин. В цей час концентрація, наприклад, фтору не повинна перевищувати 15 мг на 1 кг СР (молодняку 0,5-1 мг), селену – 0,1-0,4 мг. Для задоволення потреби у вітамінах молодняка старше 6 міс. необхідно забезпечити на 1 кг СР віт.Д – 0,4-0,5 тис. М.О., віт.Е – 30-50 мг, каротину – 22-25 мг. Основу зимових раціонів повинні складати високоякісні сіно, силос, сінаж і трав'яна різка. Частину сіна можна замінити соломою ярих культур. Ремонтні телиці, які з раннього віку споживають об'ємні корми, здатні споживати 2-3 кг сіна, 5-6 кг силосу на 100 кг живої маси. У віці 7-12 міс. телиці з'їдають за добу 7-8 кг сінажу, а віком більше року – до 15 кг. Приблизна структура раціонів (взимку) для

телиць при вирощенні їх до повновікових корів живою масою 500-550 кг, % за поживністю наведена в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Структура раціонів (взимку) для телиць при вирощенні їх до повновікових корів живою масою 500-550 кг, % за поживністю

Показники	Вік, міс.			
	7-9	10-12	13-15	16-18
Сіно, солома	24	24	20	20
Силос	28	28	37	41
Сінаж	23	26	37	24
Концентрати	25	22	16	15

Потреба в концормах залежить від якості основних кормів: сіна, силосу і сінажу. При нестачі протеїну тварини повинні одержувати більше білкових кормів (макухи, висівок, шротів).

Тому так важливо найшвидше почати забезпечувати теличок усіма поживними речовинами та підвищувати резистентність до захворювань.

Потреба телиць в енергетичних кормах з віком зростає, тому в господарстві телицям в 6-12 місяців згодують такі корми:

- сіно – 10%;
- силос – 28%;
- концентровані корми – 62%;

Для росту і розвитку телицям згодують також мінеральні добавки, а також додають премікси та вітаміни. Напування здійснюють індивідуальними напувалками. Роздавання кормів здійснюється мобільними змішувачами-кормороздавачами.

Прибирання гною в приміщеннях, де утримують телиць віком 6-12 місяців здійснюють скреперними установками. Формуючи групи телиць,

виходять із того, щоб різниця за віком і живою масою була мінімальною, відповідно, 20–30 днів і 15–25 кг. Фронт годівлі – 75– 80 см, роздача кормів – дворазова (зранку і ввечері).

При вирощуванні телиць мікроклімат у приміщенні використовується такий: температура повітря 12°C, відносна вологість 70%. В приміщенні застосовується примусова вентиляція. Телиць утримують у групових станках на періодично змінюваній підстилці. Телиць парувального віку формують у групи з урахуванням віку, живої маси та розвитку по 30-50 голівв групи при безприв'язному утриманні.

Важливим економічним показником є вік осіменіння телиць. Незалежно від віку, статева зрілість досягається, коли жива маса телиць становить 40% її майбутньої маси у дорослому віці. Осіменяють телиць при досягненні ними живої маси 380-400 кг у віці 16-18 місяців. Тобто, вперше осіменяють телиць тоді, коли вони наберуть 60% від живої маси дорослої корови. Телиця, яка недостатньо розвинута, буде мати тяжкий перебіг родів, а також низьку молочну продуктивність. Перед отеленням нетелі повинні мати добру вгодованість – жива маса тварин протягом останніх трьох місяців тільності повинна збільшуватись нарівні 800-1000 г щоденно, що нормалізує обмін речовин, особливо після отелення.

Перевагу надають раціонам, які за набором та фізичною структурою відповідають типу годівлі молочних корів.

3.4. Оптимізація годівлі теличок в господарстві.

Так як телички у господарстві залишають на ремонт стада, то дуже важливо забезпечити їм максимальну інтенсивність росту та годівлю повноцінними кормами у період вирощування 6-12 місяців. Адже від того як ми це зробимо, залежатиме майбутня здатність телиць до запліднення та їх продуктивність. У віці 16-18 місяців сповільнюється ваговий і лінійний ріст. Організація правильної годівлі в цей період обов'язкова.

Директором господарства було вирішено закупити премікс для вирощування теличок Чудо. З метою одержання від первісток не менше 5,5-6,5 тис. кг молока за лактацію, кількість енергії в раціонах годівлі нетелів за три місяці до отелення не повинна бути нижчою 15-16 кормових одиниць та перетравного протеїну – 110-115 г з розрахунку на 1 кормову одиницю (14-15% сирого протеїну в сухій речовині). Орієнтовний розрахунок річної потреби в кормах на теличку до 12 – 24 міс. наведено в таблиці 3.10. Запланована жива маса телички в 24 міс. – 430 кг.

Таблиця 3.6

Розрахунок річної потреби в кормах на теличку до 12 – 24 міс.

Корми	Кг. корму за добу	Тривалість періоду, днів	Потреба на період годівлі, ц	Міститься в кормах			Потреба в кормах
				К.од	Обмінної енергії, МДж	Перетравного протеїну, г	
Потреба за нормами	-	-	-	2115,0	21123	190	-
Сіно	3,6	210	7,5	338,4	4380	31,6	8,3
Силос	14,2	210	29,7	535,1	5145	47,0	35,6
Сінаж	3,1	210	6,5	203,0	2394	17,6	7,8
Зелені корми	29,3	155	45,5	818,5	7180	77,4	45,5
Концентровані корми	0,6	365	2,2	220,0	2080	26,3	2,2
Кормові фосфати, г	30,0	365	1,1	-	-	-	-
Премікс «Чудо», кг	25,0	365	0,910				
Сіль кухонна	45	365	0,16	-	-	-	-
Всього	-	-	-	2115	21179	199,9	-

Значно легше вирощувати тварин в літній період. Достатня кількість повноцінного соковитого зеленого корму, інсоляція, свіже повітря, рухливість створюють сприятливі умови для зміцнення здоров'я і апетит тварин. При забезпеченні тварин сіллю та водою вони здатні давати прирости 700-800 г без витрат концентрованих кормів. Ремонтні телиці у віці 7-9 міс. можуть споживати 18-21 кг зеленої маси, в 10-12 міс. – 22-26 кг, в 13-15 міс. – 26-30 кг, в 16-18 міс. – 30-35 кг.

При додатковій дачі концкормів у телиць може бути ожиріння, що негативно впливає на їх репродуктивні властивості. Крім того концкорми можуть зменшити поїдання дешевих зелених кормів. Тому необхідно пильно стежити за інтенсивністю росту та станом тварин. Відповідальним етапом в житті молодняка є перехід від зимового утримання до літніх випасань. Необхідно поступово перейти на споживання великої кількості зеленого корму. забороняється випасання на площах багаторічних трав, особливо, коли росяно, щоб не викликати у молодняка тимпанію.

Отож, на основі вищенаведеного матеріалу можна зробити висновок: якщо застосувати й правильно витримати на практиці основні технологічні елементи вирощування телиць у всі періоди натального й постнатального розвитку та під час підготовки нетелей до розтелення, можна отримати здорових, розвинутих телиць із майбутньою їх продуктивністю 4–4,5 тис. кг молока за лактацію.

Якщо застосувати й правильно витримати на практиці основні технологічні елементи вирощування та годівлі телиць у всі періоди натального й постнатального розвитку та під час підготовки нетелей до розтелення, можна отримати здорових, розвинутих телиць із майбутньою їх продуктивністю 5–6,5 тис. кг молока за лактацію.

Основними кормами в раціоні нетелей у господарстві є : високоякісний кукурудзяний силос та концентровані корми. Концентрацію енергії необхідно підвищувати за рахунок зернових кормів – 3-3,5 кг, збільшуючи за 2-3 тижні перед отеленням до 4 кг з метою стабілізації

роботи мікрофлори рубця. За два тижні перед отеленням сіль виключають із раціону, що дає змогу уникнути набрякання вим'я.

При вирощуванні телиць від 7 до 18 місяців застосовують в зимовий період три основних типи годівлі: силосний, сінажний і комбінований, де на долю концентрованих кормів припадає від 15 до 25%.

Таблиця 3.7

Структура раціонів для телиць при вирощенні їх до повновікових корів живою масою 500-550 кг, % за поживністю.

Показники	Вік, міс.			
	7-9	10-12	13-15	16-18
Сіно	24	24	20	20
Силос	28	28	37	41
Концентрати	25	22	16	15

3.5. Підготовка нетелей до отелення.

Телиць, що виношують плід, називають нетелями. Їх утримують групами по 20 – 25 голів. За 3 – 4 міс до отелення усіх тварин переводять на прив'язне утримання у контрольний корівник або у приміщення для групи сухостійних корів. Годують їх за нормами тільних корів залежно від живої маси і планового надою. До норми ще додають 1 – 1,5 к. од. на ріст. Нетелей щоденно випускають на вигульні майданчики, корисним також для них є примусовий активний моціон.

Для розвитку залозистої тканини вим'я і формування придатності до машинного доїння на 6 – 8-му місяцях тільності його масажують. Це посилює діяльність гіпофіза, сприяє надходженню крові до молочної

залози, формуванню залозистої тканини й рівномірному розвитку часток вим'я. Масаж проводять два рази на добу вручну або механічними пристроями у години майбутніх доїнь тривалістю 6 хв. Протягом останніх 7 – 10 днів під час масажу вмикають доїльні апарати з метою звикання тварин і вироблення у них умовного рефлексу до доїння.

3.6. Заготівля, зберігання кормів та підготовка кормів до згодовування

У господарстві обсяг консервування кормів визначають з урахуванням потреби кожного виду тварин в енергії, перетравному протеїні, сухій речовині та інших складових раціону для одержання запланованої продукції.

Структуру консервованих кормів розраховують виходячи із зональних особливостей вирощування кормових культур, наявності промислових кормових відходів, матеріально-технічної бази тощо. Корми в господарстві заготовляють у достатній кількості, враховуючи порівняно високу врожайність та валовий збір. Кукурудзяний силос в господарстві зберігають в наземних траншеях. Люцернове сіно зберігають в тюках під навісом. Вага тюка близько 200 кг. Закладання високоякісного люцернового сінажу та силосу кукурудзяного проводять із застосуванням біологічного силосуючого засобу.

Вони оптимально збалансовані, гарантують швидкий і інтенсивний процес ферментації. Бажаний рівень кислотності рН досягається дуже швидко (у люцерні за 48 годин до рівня 4,0 - 4,8), одночасно зменшується ріст шкідливих організмів. Це гарантує стабільність силосу навіть після відкриття силососховища. Може застосовуватися для силосування трави, конюшини і люцерни при вмісті сухої речовини більше 35 %, для силосування силосу кукурудзяного та корнажу з кукурудзи.

Сіно – є одним з найцінніших видів грубого корму для тварин. Якість сіна, як і будь-якого іншого корму, залежить від часу збирання рослин.

Багаторічні трави прибирають на сіно у фазі бутонізації бобових і колосіння злаків, і не пізніше початку цвітіння. При скошуванні рослин на початку колосіння, порівняно з фазою цвітіння, збір кормових одиниць з 1 га вище на 24,5%, перетравного протеїну – на 35%. Однією з найбільш відповідальних операцій, з точки зору максимального збереження поживних речовин при заготівлі сіна, є сушіння трав та подальше зберігання в тюках під навісом.

Ефективність польового сушіння трав в значній мірі визначається технологією їх скошування. Залежно від погодно-кліматичних умов здійснюють скошування в покоси, скошування у валки, скошування з плющенням у валки. У зоні степу при врожайності маси 100 ц / га трави відразу після скошування збирають у валки.

Для годівлі худоби можна використовувати консервоване зерно і качани кукурудзи підвищеної вологості. Максимальний вихід поживних речовин і високоенергетичного корму можна одержати, збираючи кукурудзу при вологості 30-35%.

Підготовка кормів до згодовування вважається виправданою, якщо ці затрати оплачуються продукцією. Підготовку кормів в господарстві проводять фізичним (механічним), хімічним або біологічним способом. Іноді їх застосовують у комплексі. Ретельної підготовки до згодовування потребують грубі корми (сіно, солома, полова), бо вони становлять основу раціонів худоби в стійловий період.

Усі корми заготовляють з чітким дотриманням технології, що дає змогу отримати корми високої якості, адже лише при їх використанні можна одержати достатню кількість високоякісної продукції. Згідно вимог будь-який корм не може бути пліснявий або забруднений машиною, яка його готує. Свіжий корм потрібно згодовувати принаймні один раз на день.

На даний час директором фермерського господарства закупили 2 змішувача - кормороздавачі для приготування суміші для годівлі тварин.

3.7. Економічна ефективність вирощування молодняка ВРХ в господарстві.

Сільське господарство має свої особливості факторів досягнення високоефективного господарювання. Особливе значення має земля як головний засіб виробництва, а в тваринництві продуктивна худоба.

Ефективність виробництва складна економічна категорія, яка показує кінцевий результат (ефект) від застосування виробничих ресурсів(земля + трудові ресурси + засоби праці + предмети праці) і зазначається відношенням ефекту до ресурсів (витрат), або навпаки відношенням витрат до ефекту.

Економіка – це найважливіша сфера суспільних відносин, виробництва, розподілу, обміну і споживання результатів людської діяльності, а також їх ефективного використання. Важливого значення при цьому набуває ефективність суспільного виробництва – найважливіша узагальнююча характеристика результату суспільного виробництва, яка виражає відношення створених товарів і наданих послуг до сукупних витрат суспільної праці. В найбільш загальній формі ефективність суспільного виробництва виражається формулою – результат: затрати. Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва залежить від багатьох факторів, що суттєво впливають на рівень рентабельності.

Мета такого виробництва – одержання максимальної кількості продукції з мінімальними витратами. Найважливішими показниками, що характеризують обсяг виробництва – є вартість валової продукції, валовий і чистий доход, рентабельність виробництва. Для визначення загального економічного ефекту враховуємо всі грошові витрати на діяльність господарства, а також виручку, що буде отримана за реалізацію продукції. При виробництві будь якої продукції важливо перш за все визначити і знати такі показники, як собівартість продукції і рентабельність виробництва цієї продукції.

З метою визначення економічної ефективності використання преміксу «Чудо» було розраховано економічну ефективність. Використання преміксу «Чудо» протягом періоду вирощування дозволило збільшити валовий привіс на 0,05 ц та 0,16 ц.

Таблиця 3.7

Економічна ефективність телиць в господарстві

Показники	Технологія	
	Базова	Оптимізована
Всього молодняку ВРХ віком 6 міс, гол	150	150
Жива маса молодняку 1 голови в 6 міс, в середньому, кг	123	138
Реалізаційна ціна 1 голови грн	6888	7728
Реалізаційна ціна за одиницю продукції (1 ц) грн	5600	5600
Собівартість відгодівлі тварин до 6 – міс. віку, грн.	4805	5222
Прибуток, грн.	2083	2506
Податки, 15 %	312	376
Чистий прибуток	1771	2130
Рівень рентабельності вирощування молодняку %	36,8	40,7

Як видно з даних таблиці 3.7, рентабельність вирощування молодняку великої рогатої худоби до 6 – місячного віку в базовій та оптимізованій технологіях складає 36,8% та 40,7%, що свідчить про високі економічні показники.

Але рентабельність вирощування телят в оптимізованій технології на 3,9 % вища ніж в базовій, що свідчить про те, що використання нової добавки сприяє покращенню засвоєння поживних речовин раціонів, і як наслідок - підвищенню продуктивності.

Використання преміксу «Чудо» дозволяє підвищити середньодобовий приріст, що в свою чергу скорочує терміни вирощування молодняку ВРХ та зменшує витрати кормів на цей період вирощування

ВИСНОВКИ:

1. Основний виробничий напрямок розвитку господарства є розведення великої рогатої худоби молочного напрямку, вирощування кукурудзи та технічної трави на силос. У господарстві утримують 1560 голів ВРХ голштинської породи.
2. Вирощування молочних телиць повинно сприяти в майбутньому високій молочній продуктивності дійних корів. Та високій оплаті кормів надоями.
3. Телят у молочний період годують за схемами, які являють собою раціони, розроблені на кожну декаду. У перші дні життя молодняку необхідно обов'язково стежити за тим, щоб новонароджені телята одержали в достатній кількості молозиво.
4. Використання преміксу «Чудо» дозволяє підвищити середньодобовий приріст, що в свою чергу скорочує терміни вирощування молодняку ВРХ та зменшує витрати кормів на цей період вирощування

ПРОПОЗИЦІЇ:

1. Балансувати раціони теличок усіма поживними речовинами та підвищувати резистентність до захворювань.
2. Недостачу біологічно активних та мінеральних речовин в раціонах молодняку ВРХ необхідно забезпечувати за рахунок преміксу «Чудо».

